

Krzysztof T. Piotrowski,
Agnieszka Sokołowska,
Joanna Jadach,
Joanna M. Łukasik.

*Aplikacja i materiały do
innowacji: Symulacja VR
rozmowy nauczyciela z
rodzicem ucznia. 2025.*

Udostępnione na licencji

[CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

**ROZMOWA
Z RODZICEM
• VR •**

PIGUŁKA WIEDZY 3VR – Analiza zachowania Materiały dla prowadzących – materiał podstawowy

Projekt: POPOJUTRZE 3.0 – KSZTAŁCENIE o nr FERS.05.01-IZ.00-0007/23

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SENSE

Analiza nastawienia komunikacyjnego w rozmowie nauczyciela z rodzicem ucznia

Pigułka wiedzy

W tej pigułce omówimy **nastawienia komunikacyjne** rodzica, aby nauczyciel umiał dostosować sposób rozmowy, ale **bez etykietowania** rodziców.

W literaturze pedagogicznej można spotkać próby kategoryzacji **trudnych postaw rodziców wobec nauczycieli**. Przykładem może być podział postaw określonych jako:

- **Rodzic agresywny**
- **Rodzic zaprzeczający**
- **Rodzic nieobecny**

Irena Dzierzgowska wskazywała, że są to **najpopularniejsze** negatywne postawy rodziców wobec nauczycieli.

Dzierzgowska, I. (2001). *Rodzice w szkole. Poradnik dla dyrektorów szkół, nauczycieli i rodziców*. Warszawa: CODN

Nastawienia komunikacyjne w rozmowie nauczyciela z rodzicem ucznia.

Dla Twojej wiedzy

Rodzic agresywny

- nie radzi sobie ze sobą (kryzys rodzinny) lub z dzieckiem,
- jest roszczeniowy w stosunku do szkoły,
- nie potrafi rozwiązywać konfliktów,
- ma ogromny lęk przed porażką (obawia się, że nauczyciel się dowie, że jest złym rodzicem),
- nauczyciel i szkoła wzbudzają w nim negatywne uczucia: zarzuca nauczycielowi, że „wzywa go do szkoły, kiedy on nie ma czasu, bo musi pracować”, „zakłóca mu życie i zabiera czas, a to szkoła ma problem, a nie on - to szkoła sobie nie radzi” itp.

Uwaga: W czasie rozmowy należy :

- docenić rodzica, że przyszedł,
- pozwolić mu się wygadać,
- nie atakować i nie wypytywać, co już zrobił dla dziecka,
- wskazać mocne strony dziecka,
- pokazać, co szkoła zrobiła dla dziecka (podjęte działania),
- koncentrować rozmowę na najwyższym dobru dziecka - teraz i w przyszłości

Rodzic zaprzeczający

- „ślepo” kocha swoje dziecko (zwłaszcza rodzice jedynaków),
- jest wobec niego bezkrytyczny,
- broni je w sytuacjach trudnych (np. kiedy ktoś o coś je oskarża lub żąda wykonania jakiegoś zadania),
- wyręcza we wszystkich czynnościach,
- nie widzi problemów dziecka,
- nie zna swojego dziecka,
- boi się konfliktów.

Uwaga: W czasie rozmowy należy:

- docenić dziecko,
- nie zaprzeczać temu, co mówi rodzic (rodzic boi się, że będzie oceniany, jako zły rodzic),
- przedstawiać fakty i konkrety (zachowań i zdarzeń z udziałem dziecka), z którymi nie da się dyskutować ani im zaprzeczać,
- przekazać trochę fachowej wiedzy w przystępny sposób (jak mądrze kochać dziecko, zasady i konsekwencje w wychowaniu)
- podkreślać, że zależy nam na dziecku i jego przyszłości.

Rodzic nieobecny

- rodzic, którego nie możemy spotkać w szkole, gdyż w gruncie rzeczy dziecko go nie interesuje,
- unika dziecka, jego problemów oraz unika szkoły (ta mogłaby od niego oczekiwać zainteresowania się dzieckiem, czego on nie chce - nie ma takiej potrzeby),
- dziecko jest „wolne tak jak rodzic”, więc nie ma potrzeby ingerować w życie dziecka - skoro już jest na świecie, to niech samo sobie radzi.

Uwaga: W czasie rozmowy należy:

- najpierw należy nawiązać jakikolwiek kontakt z rodzicem, co nie jest prostym zadaniem (może się zdarzyć, że będzie musiał nas w tym wesprzeć np. pedagog szkolny),
- jeśli rodzic pojawi się w szkole – docenić, że przyszedł, i przekazać pozytywną informację o dziecku,
- dalej prowadzić rozmowę zachęcając do kontaktu.

Dlaczego nastawienia komunikacyjne?

O tym opowiedz!

Opisywanie **typów rodziców** ma dwie strony:

- 1. Po pierwsze, jest użyteczne i pozwala na szybkie rozpoznanie zachowania rodzica oraz dopasowanie strategii komunikacyjnych.
- 2. Niestety druga strona to problem **etykietowania**. Określenie postawy rodzica jako np. **rodzic agresywny**, czy **rodzic nieobecny** powoduje, że nauczyciel nastawia się i spodziewa się po rodzicu formy komunikacji zgodnej z **nadaną etykietką**.

Określenie *rodzic agresywny* może bardzo łatwo stać się synonimem określenia *rodzic zły*, *kłopotliwy* itp. W takim przypadku może pojawić się realne niebezpieczeństwo niewłaściwego interpretowania wszelkich zachowań i intencji rodzica - zgodnie z etykietą, ale nietrafnie.

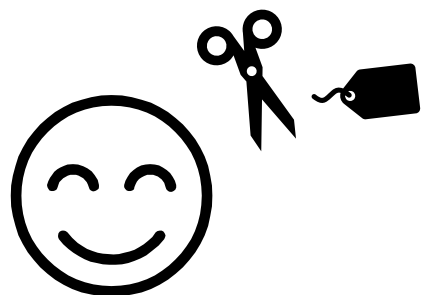

Dlaczego nastawienia komunikacyjne?

O tym opowiedz!

☺ By uniknąć pułapki etykietowania, proponujemy używanie terminu ***Nastawienie komunikacyjne***.

Chodzi o dostrzeżenie aktualnego sposobu komunikowania się rodzica i reagowania na ten sposób. *Nastawienie komunikacyjne* **nie etykietuje** człowieka, ale określa jego zachowanie tu i teraz.

Nastawienia komunikacyjne

O tym opowiedz!

Na potrzeby naszego kursu możemy wyróżnić cztery typy **nastawień komunikacyjnych** rodzica w czasie spotkania z nauczycielem:

NASTAWIENIE DEFENSYWNE

NASTAWIENIE OFENSYWNE

NASTAWIENIE WSPÓŁPRACUJĄCE

NASTAWIENIE BIERNE

Nastawienie defensywne

O tym opowiedz!

Nastawienie defensywne

- Charakterystyka:
Rodzic czuje się zagrożony lub krytykowany, co może prowadzić do obronnych reakcji.

Przykładowe zachowania:

- **Obronność:** „Moje dziecko na pewno nie zrobiło nic złego.”
- **Wchodzenie w szczegóły, by uniknąć odpowiedzialności:** „To nie jego wina, bo nie było jasno powiedziane, co ma zrobić.”

Możliwe przyczyny:

- Negatywne doświadczenia z wcześniejszymi rozmowami.
- Obawa o ocenę swoich kompetencji jako rodzica.

Sposób reagowania nauczyciela:

- Stosowanie faktów i unikanie oceny.
- Budowanie zaufania poprzez empatyczne słuchanie.
- Zapewnienie, że celem rozmowy jest wspólne wsparcie dziecka

Nastawienie ofensywne

O tym opowiedz!

Nastawienie ofensywne

- **Charakterystyka:**
Rodzic przejawia złość, złość frustracyjną lub krytykę wobec nauczyciela lub szkoły.

Przykładowe zachowania:

- Krytyka nauczyciela: „To wina szkoły, że moje dziecko sobie nie radzi.”
- Przerwanie rozmowy lub podnoszenie głosu.

Możliwe przyczyny:

- Silne emocje wynikające z problemów dziecka.
- Brak zrozumienia sytuacji lub poczucie niesprawiedliwości.

Sposób reagowania nauczyciela:

- Zachowanie spokoju i profesjonalizmu.
- Możliwość wyrażenia emocji: „Rozumiem, że ta sytuacja jest dla Państwa trudna.”
- Kierowanie na wspólne rozwiązania: „Jak możemy razem pomóc dziecku?”

Nastawienie współpracujące

O tym opowiedz!

Nastawienie współpracujące

- **Charakterystyka:** Rodzic jest otwarty na rozmowę i zainteresowany wspólnym rozwiązaniem problemów.

Przykładowe zachowania:

- Zadawanie pytań o sposób wsparcia dziecka.
- Propozycje współpracy: „Co możemy zrobić w domu, żeby pomóc?”

Możliwe przyczyny:

- Zaufanie do nauczyciela i szkoły.
- Chęć aktywnego udziału w edukacji dziecka.

Sposób reagowania nauczyciela:

- Docenienie zaangażowania rodzica.
- Konkretnie wskazówki i jasne ustalenia: „Możemy razem pracować nad regularnym monitorowaniem postępów.”

Nastawienie bierne

O tym opowiedz!

Nastawienie bierne

- **Charakterystyka:**
Rodzic wydaje się niezainteresowany rozmową i jej wynikami.

Przykładowe zachowania:

- **Bierne słuchanie bez zaangażowania.**
- **Brak chęci podejmowania działań:** „Nie wiem, czy coś tu da się zrobić.”

Możliwe przyczyny:

- **Przekonanie, że problemy dziecka są wyłącznie odpowiedzialnością szkoły.**
- **Brak wiedzy o tym, jak pomóc dziecku.**

Sposób reagowania nauczyciela:

- **Wyjaśnienie, dlaczego współpraca jest ważna dla dziecka.**
- **Propozycje prostych działań, które rodzic może podjąć.**

PAMIĘTAJ!

O tym opowiedz!

Każde nastawienie komunikacyjne rodzica wymaga **indywidualnego podejścia** nauczyciela. Kluczowe kroki:

Zachowanie
spokoju

Rodzic ma swój punkt
widzenia.

Profesjonalne
podejście do
rozmowy

Zaplanuj rozmowę,
pamiętaj o formułowaniu
konstruktywnych
komunikatów
(FUO)

Aktywnie
słuchaj

Spróbuj zrozumieć punkt
widzenia rodzica. **Dostosuj**
styl rozmowy do emocji i
potrzeb rodzica.

Skupienie rozmowy na
wspólnym celu –
wspieraniu dziecka

Dąż do wytworzenia
nastawienia
współpracującego: razem
przeciwko problemowi.

Nastawienia komunikacyjne w rozmowie nauczyciela z rodzicem ucznia - literatura

Dla Twojej wiedzy

Polecana literatura:

Aronson, E., Wilson, T., D., Akert, R., M. (1997). *Psychologia społeczna. Serce i umysł*. Poznań: Zys i s-ka

Dzierzgowska, I. (2001). *Rodzice w szkole. Poradnik dla dyrektorów szkół, nauczycieli i rodziców*. Warszawa: CODN

Garstka, T. (2012). *Współpraca z rodzicami w szkole : scenariusze zebrań, wskazówki*

do prowadzenia trudnych rozmów, materiały dla rodziców. Warszawa : Dr Josef Raabe Spółka Wydawnicza

Łukasik, J. (2011). Rodzice w szkole - strategia rozmowy. *Psychologia w Szkole*. 1/2011, 17-24

Przygotowanie do rozmowy: - test wiedzy – Karta Pracy TESTY str. 5

Test wiedzy

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

1. Czy powinno się używać określeń: „rodzic współpracujący” lub „rodzic agresywny”?
 - a. Nie, to określenia potoczne, które nie wpływają na przebieg rozmowy.
 - b. Nie, jest to etykietowanie i może prowadzić do uprzedzeń i utrudniać obiektywną ocenę sytuacji.
 - c. Tak, są to określenia naukowe, więc są obiektywne.
 - d. Tak, bo są to określenia używane w oficjalnych dokumentach szkolnych.

2. Jakie znasz rodzaje nastawień komunikacyjnych rodziców?

Przygotowanie do rozmowy - test wiedzy – KLUCZ

Test wiedzy

Klucz odpowiedzi

- 1 — B
- 2 — Nastawienie ofensywne (atakujące),
Nastawienie współpracujące,
Nastawienie defensywne (obronne),
Nastawienie bierne

W kartach pracy 3VR

1. Sprawdź, czy osoby uczące się wiedzą dlaczego używamy określenia nastawienie komunikacyjne.
2. Sprawdź, czy osoby uczące się znają rodzaje nastawień i wiedzą jak na nie zareagować.

W symulacji

cz. 2 –

trudna rozmowa
z rodzicem ucznia

1. Sprawdź, czy osoby uczące się umieją rozpoznać nastawienia komunikacyjne rodziców.
2. Sprawdź, czy osoby uczące się umieją zareagować odpowiednio do nastawienia komunikacyjnego rodzica.